

Viden om VISO: Transskribering af episode 2

Medvirkende

Sarah Voschero Christensen, psykolog og VISO-specialist tilknyttet Poppelgården Familiecenter i Hvidovre Kommune.

Pernille Skovbo Rasmussen, senioranalytiker i Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE

Vært

Mads Christian Heede, partner og journalist hos Kontekst & Lyd

---

[00:00:25.370] - Vært

Omkring 1% af danske børn er anbragt udenfor hjemmet. Typisk i plejefamilier eller på institution. En anbringelse rummer nye potentialer for barnets trivsel og udvikling - MEN også samtidig nye dilemmaer og udfordringer. For desværre bryder ca. halvdelen af alle anbringelsessager sammen. Ofte med alvorlige konsekvenser for barnet eller den unge.

[00:00:26.390] - Sarah Voschero Christensen

Det kan betyde rigtig meget, også for hvordan du er med andre mennesker, som også kan sætte sig i en forståelse af sig selv. Jeg er sådan en, der er ensom. Jeg er sådan en, der ikke er værd at elske. Jeg er sådan en som andre, de gør ondt.

[00:00:47.030] - Vært

VIVE har derfor udarbejdet en undersøgelse for VISO, der giver en række konkrete råd, som kan bruges i arbejdet med børn og unge i svære anbringelsessager.

[00:00:47.300] - Pernille Skovbo Rasmussen

De har analyseret forløbene og kigget på, hvad har man forsøgt at gøre? Og hvor er man lykkedes godt? Er der et mønster i, hvad der ser ud til at virke, og hvad der ser ud til ikke at gavne barnet?

[00:01:08.210] - Vært

Episoden er en del af podcastserien 'Viden fra VISO', som er udgivet af Socialstyrelsen for at dele den faglige viden, som VISO ligger inde med.

[00:01:12.170] - Sarah Voschero Christensen

Når kommunerne henvender sig, så er det, fordi børnene har det skidt. De har det tit rigtig skidt. De har ofte haft det dårligt over en lang periode, og de voksne, der er omkring børnene, de ved ikke, hvad de skal gøre for at hjælpe dem - de sidder fast.

[00:01:37.580] - Vært

Sarah Voschero Christensen er psykolog og VISO-specialist tilknyttet Poppelgården Familiecenter i Hvidovre Kommune.

[00:01:38.540] - Sarah Voschero Christensen

Når VISO henvender sig til os som VISO-specialister, så er det, fordi en kommune har ringet ind til VISO centralt og fortalt om en problemstilling omkring et barn eller en ung, som ikke trives. Og når de ringer til os, så er det typisk noget med overgreb, fysiske eller psykiske overgreb, passiv eller aktiv overgreb. Eller det kan være svære psykiske problemstillinger. Jeg er typisk inde omkring de børn og unge, hvor der har været overgreb af forskellig art.

[00:02:46.130] - Vært

Sager som dem, som Sarah og de andre VISO-specialister bliver sendt ud til, hører til i kategorien "svære anbringelsessager". Her er der tale om særligt vanskelige forløb med store udfordringer. Der kan være tale om børn som er i svær mistrivsel, udviser risikoadfærd eller er svære at håndtere for anbringelsesstedet eller skolen. Og netop den type sager er blevet undersøgt af Pernille Skovbo Rasmussen, senioranalytiker i Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE. Sammen med et par kolleger står hun bag et vidensprojekt om svære anbringelsessager af børn og unge i Danmark.

[00:02:47.490] - Pernille Skovbo Rasmussen

Det overordnede formål er at øge viden om svære anbringelsesforløb hos fagpersoner og at give en nuanceret forståelse af, hvad det er der er på spil i de vanskeligste forløb. Hvad er det for nogle problemstillinger, der ligger til grund for forløbene, og hvilke samarbejdsudfordringer ses der? Og samtidig har det også været et formål og udlede nogle læringspotentialer og opmærksomhedspunkter, som kan inspirere.

[00:03:19.590] - Vært

Vidensprojektet, der er bestilt af VISO, er baseret på en analyse af 29 VISO-forløb og interviews med VISO-specialister.

[00:03:19.920] - Pernille Skovbo Rasmussen

Vi har fået indblik i dokumentationen omkring 29 børn og unges sagsforløb, hvor man fra myndigheder har vurderet, at det her var nogle sager, der var særligt komplicerede. De her sager har vi analyseret ud fra en række spørgsmål omkring, hvad det er der kendetegner problemstillingerne i sagerne og de indsatser, der løbende er gjort i forløbene. Og derudover har vi interviewet otte VISO-specialister om deres generelle viden på området med det formål at få uddybet og nuanceret dokument-analysens fund. De fleste kommuner håndterer med jævne mellemrum denne her type mere komplicerede anbringelsesforløb. Derfor kan det være relevant at få noget samlet viden på tværs af de her særligt komplicerede anbringelsessager.

[00:04:19.320] - Vært

De 29 sagsforløb er ikke repræsentative for samtlige anbringelsesforløb i Danmark. De er udvalgt fordi de kendetegner de mest svære sager – dvs. at de har en høj kompleksitet samtidig med at der er flere problemstillinger i spil for det pågældende barn.

[00:04:19.770] - Pernille Skovbo Rasmussen

Det er sager, hvor man ikke har formået at øge barnets trivsel eller at bringe barnet i positiv udvikling. Og så er det sager, hvor der er samarbejdsudfordringer og uoverensstemmelser i forståelsen af og tilgangen til barnet. Det er også sager, hvor der er multiple problematikker, ofte både i barnets netværk og hos barnet i forhold til at opleve mistrivsel. Det kan være, at man både er vokset op i en familie med multiple problemer eller med problemer over mange generationer hos forældrene, og samtidig så har man selv nogle udfordringer, måske med udviklings- eller opmærksomhedsforstyrrelser eller med traumer eller andet, som eventuelt heller ikke er blevet helt velbeskrevet omkring barnet. Og derfor har det været svært i anbringelsen at møde barnet der, hvor barnet har et behov.

[00:05:26.720] - Vært

Når psykolog og VISO-specialist Sarah Voschero Christensen skal i gang med en ny sag, så er det første hun gør at samle alle, der er omkring barnet til et opstartsmøde.

[00:05:27.510] - Sarah Voschero Christensen

Og så holder vi et opstartsmøde, hvor det bliver præsenteret, hvorfor de har henvendt sig. Hvad kan VISO, og hvad kan vi ikke? Hvad kunne være nogle gode mål? Hvor vil vi gerne hen? Og hvad kan vi nå på de otte måneder, som giver mening, som måske kan være med til at løsne op på nogle af de ting, der sidder fast. Hvad enten det er forståelser af barnet, det kunne være noget udredende, som hjælper på forståelsen, om det kan være nogle samarbejdsrelationer, eller hvad det nu er, vi går ind i.

[00:06:03.300] - Pernille Skovbo Rasmussen

Undersøgelsen viser, at anbringelser kan være rigtigt svære og komplicerede at lykkes med af mange forskellige årsager. Det gælder både anbringelser af det lille spædbarn og anbringelser af unge teenagere, og det gælder i alle typer af anbringelser. Det vil sige både i plejefamilier, opholdssteder og døgninstitutioner. Der findes ikke et entydigt svar på, hvad det er for nogle sager, der bliver særlig komplicerede, og heller ikke hvordan man bør gøre i de forskellige sagsforløb. Hvert forløb har sin egen historik og baggrund og forskellige involverede parter. Men ikke desto mindre, så kan vi pege på nogle overordnede mønstre, som tegner sig i de sagsforløb, vi har analyseret. Og der er nogle faktorer, man kan arbejde med for at understøtte at anbringelserne lykkes og for at hjælpe barnet.

[00:07:14.490] - Vært

Undersøgelsen peger på en række opmærksomhedspunkter, som er vigtige at fokusere på for fagpersoner – og de punkter kan ifølge Pernille Skovbo Rasmussen inddeles i 2 overordnede områder: "barnet og familien" og "faglig planlægning". Barnet og familien handler først og fremmest om at få involveret og støttet barnet og de pårørende men også at skabe en gensidig forståelse mellem dem og de fagprofessionelle.

[00:07:15.560] - Pernille Skovbo Rasmussen

Opmærksomhedspunkterne omkring kontakten med barnet og familien, det handler om, at vores analyser viser overordnet, at man lykkedes bedst med anbringelserne, når man formår at få barnet eller den unge selv inddraget og involveret. Hvad er det, der skal til? Hvorfor er det, jeg skal anbringes her? Hvad er det, som det her anbringelsessted kan gøre for mig? Og det samme gælder barnets familie. Det er til barnets fordel, hvis man har familien med som medspiller fremfor modspiller i forhold til anbringelsen. Hvis man får en fælles forståelse af, hvad det er, der er på spil for det her barn, hvad er det for nogle problemstillinger, barnet har, og hvor vil man gerne udvikle sig hen imod? Så

man arbejder i samme retning frem for at modarbejde hinanden. Det handler også om at støtte barnets plejefamilie eller anbringelsessted, så de har de rette redskaber til at støtte barnet bedst muligt.

[00:08:08.870] - Vært

For Sarah er det enormt vigtigt at involvere barnet fra start i processen – og det er der mange gode grunde til:

[00:08:09.410] - Sarah Voschero Christensen

Man kan forestille sig, hvad vi andre voksne mennesker ville synes om, at andre tog beslutninger på vores vegne i vores liv. Det ville vi ikke bryde os om. Og børn og unge er mennesker, de er bare små, og de har nogle lidt andre perspektiver, end vi har som voksne. Men de har holdninger, synsninger og meninger ind i deres eget liv, og det er faktisk også sindssygt vigtigt at få dem i spil, fordi det også er noget af det, vi bruger. Det der med at have en motivation for, at der er noget, der ændrer sig, og hvis vi lytter rigtig godt til de her børn, så vil de faktisk altid gerne have hjælp. De vil gerne have det godt. Selvfølgelig vil de det. Og hvad er vejen så? Det er vores professionelle ører: vi må lytte til, hvad er vejen hen til, at de kan få det godt. Når det så er sagt, så ved vi også, at de voksne rundt omkring et barn er sindssygt vigtige. Børn og unge kigger på de voksne, de er afhængige af de voksne, og vi voksne, vi er jo fuldstændig afgørende. Derfor er det også vigtigt at have alle de voksne, der er omkring barnet, på sinde. Og når vi skal det, have de forskellige perspektiver, de forskellige stemmer og de forskellige synspunkter på sinde, så er jeg også nødt til at have blik for den kompleksitet, der er – de forskellige måder, vi er på, når vi er sammen med forskellige mennesker. De forskellige måder, som et barn kan være, om det er i skolen eller derhjemme. Og det med at holde den kompleksitet i live og få den sat i spil på en god måde fra starten af frem for at reducere og måske komme til at få et for snævert fokus.

[00:10:04.820] - Vært

Det andet område som er vigtigt (at fokusere på) er 'faglig planlægning'. Det handler om at sikre at de rigtige faglige kompetencer er til stede, at man har al den korrekte viden om barnet samt at tænke langsigtet i planlægningen af indsatsen

[00:10:06.290] - Pernille Skovbo Rasmussen

Og i den faglige planlægning omkring barnet handler det om at skabe et grundigt vurderingsgrundlag omkring barnet og få udredt barnet psykologisk og pædagogisk så udførligt som muligt, sådan at man har et dækkende billede af barnets behov og ressourcer og kan arbejde ud fra dette. Og så gælder det selvfølgelig også om at tilbyde de rette kompetencer både i planlægningen omkring barnets anbringelse og i selve anbringelsen. Ellers opstår der misforståelser, hvis man antager, at barnets adfærd skyldes noget andet end der virkeligheden ligger til grund for det. Hvis man antager, at barnet er trodsigt og oppositionelt og ikke vil samarbejde, men i virkeligheden handler det om noget andet. Det handler måske om, at barnet har nogle svagere udviklingsforstyrrelser, der ligger til grund for det eller ikke forstår, hvad det er for nogle krav og forventninger, han eller hun bliver mødt med.

[00:11:05.960] - Sarah Voschero Christensen

Så udover at vi måske laver noget udredning, der kan give et billede af, hvem hun er, hvad der fylder for hende. Hvis der var noget, hvor jeg kunne se, at jeg har brug for lige lidt ekstra viden, så holder vi også nogle møder undervejs. Det vil typisk være med de voksne rundt omkring hende for at høre, hvordan går det? Er der noget, der ændrer sig, ændrer hendes adfærd sig? Er der noget omkring spisningen er der noget omkring hendes humør, eller hvordan hun har det med sin venner? Så det med

både at høre specifikke symptomer, men også hendes helt generelle trivsel. Så holder vi nogle møder undervejs for at finde ud af, hvad der er brug for. For det med at lave justeringer hele tiden, det er noget af det, som er vigtigt i forløbet også.

[00:12:08.350] - Vært

En ting er hvordan viden fra projektet - heriblandt opmærksomhedspunkterne - kan hjælpe VISO-specialister som Sarah, noget andet er, hvordan det gør en forskel for de mange fagprofessionelle, som hver dag har at gøre med børn og unge i svære anbringelsessager.

[00:12:08.890] - Pernille Skovbo Rasmussen

Det vil jo være meget forskelligt, hvordan man kan bruge det. Der vil sidde nogle, som har stor erfaring med anbringelsesområdet og hyppigt stifter bekendtskab med de her lidt sværere og komplicerede anbringelsessager. Så vil der sidde nogle, der kun en sjælden gang imellem får en anbringelsessag og i den grad sådan en særlig kompliceret sag. Tanken med undersøgelsen her er, at vi gerne vil være med til at styrke forståelsen for og viden omkring anbringelsesforløb og få nogle perspektiver på, hvordan man eventuelt kan foregribe, at sagerne udvikler sig til at være meget komplekse eller til at reducere kompleksiteten i de aktuelle sager, man har. Opmærksomhedspunkterne introducerer nogle greb, som man formentlig allerede er opmærksom på i praksis i en eller anden grad, men som vores analyser i projektet viser, ikke altid bliver gjort tilstrækkeligt i praksis. Og derfor håber vi, at punkterne vil give refleksion og afkast i den praksis, der gøres. Og at de vil overveje, kan vi gøre det bedre eller grundigere med de udredninger og beskrivelser, vi laver up front, inden vi anbringer børnene? Kan vi styrke kompetencerne ude på anbringelsesstederne endnu mere, sådan at de er godt klædt på til at håndtere de her anbringelsesforløb. Kan vi på en eller anden måde gøre mere af det her med at involvere og inddrage børnene selv og de unge og deres familier i anbringelsen?

[00:13:49.200] - Vært

Sarah Voschero Christensen ser også opmærksomhedspunkterne som en god rettesnor for sit daglige arbejde.

[00:13:50.080] - Sarah Voschero Christensen

Hvis man har fokus på de her opmærksomhedspunkter, så er man kommet et godt stykke i et VISO-forløb, fordi det er nogle af de grundlæggende ting. Det er noget, vi kan gå tilbage til, hvis der også er noget, der bøvler undervejs i de her VISO-forløb. Det er good practice. Og best practice, det er jo at tilpasse det til lige præcis den sammenhæng, man er i med det barn og den unge, der er. Så fokuspunkterne er gode at have i baghovedet. Jeg har dem altid med mig i baghovedet, de her punkter, når jeg går ind i noget, og så kan det være, at der noget, der bliver mere eller mindre betonet. Men jeg får også lyst til at sige, at det må ikke stå i vejen for, at vi bruger vores faglighed bredt, at vi tør stå i vores faglighed, og vi tør at tænke kreativt og tør at tænke ud af boksen, fordi når vi står i de her særlig komplekse sager, så er det faktisk tit det, der skal til, hvis det var business as usual, så havde vi gjort det, og så var de ikke særligt vanskelige. Så ja. Mega god idé og have det her i baghovedet. Have det som et skelet, men lad os også stå godt på vores faglighed og sætte den i spil for at hjælpe børnene og de unge.

[00:15:26.550] - Vært

VISO-specialister som Sarah Voschero Christensen følger et barn i typisk 8 måneder og når tiden er gået, så skal der helst være skabt bedre rammer for barnet. Men det hører til sjældenhederne at alle

problemer er løst, når Sarah slipper en sag. For når det kommer til svære anbringelsessager - og de mentale ar som de involverede børn og unge bærer rundt på – så er der intet quick fix.

[00:15:27.420] - Sarah Voschero Christensen

Hvis det var sådan, at VISO kunne komme ind, og så på otte måneder var nogle af de mest komplekse sager, der er ude i kommunerne – så var de løst. Sådan går det jo sjældent, men noget af det, som vi så prøver at planlægge med, er, hvilke skridt man så kan tage. Og noget af det vi også håber at bidrage med, det er viden til de professionelle, der er rundt omkring børnene. Så de er forberedt på nogle af de ting, der kan ske, eller de måske har fået nogle nye greb, nogle nye måder at gå til det på, så de føler sig i stand til at arbejde videre med det efter de otte måneder. Men i de her særlige komplekse anbringelsessager, hvor der tit er det passive omsorgssvigt – at hun ikke er blevet passet ordentligt på af de voksne. Det kan betyde noget for den tillid, man har til andre, og måske de seksuelle overgreb, hun har været udsat for, de kan måske komme til at betyde noget for, hvordan hun har partnere, hvordan hun har børn, hvordan hun har det med sig selv, og det kan komme til at fylde mere eller mindre. Heldigvis har vi mønsterbrydere, der kan komme til at leve gode nok liv. Men vi ved også, at de her børn, de har noget ekstra hårdt at bære rundt på, som de må forholde sig til som voksne. Nogle kommer også til ikke at leve særligt gode liv, og det er jo virkelig, virkelig trist, at det er på den måde. Det er derfor, at vi arbejder benhårdt på at hjælpe dem så tidligt, vi overhovedet kan med den rigtige hjælp, for at de kan få det bedst muligt med det, de har oplevet.

[00:17:11.200] - Vært

Vidensprojektets opmærksomhedspunkter giver rigtig god mening for svære anbringelsessager, men kan læringerne også bruges andre steder? Det mener både Pernille Skovbo Rasmussen og Sarah Voschero Christensen.

[00:17:11.420] - Pernille Skovbo Rasmussen

Pointerne kan være relevante at skele til generelt, når man arbejder med anbringelser – ikke kun med de mest komplicerede forløb netop for at foregribe, at kompleksiteten vokser i en anbringelse. Det vil sige hele tiden at sørge for, at man involverer barnet og familien. At man giver støtte til barnets netværk og den støtte, der er brug for, herunder også til barnets plejeforældre. For eksempel ved at sikre, at de har supervision, at de får tildelt aflastning, hvis der er behov for det for at forebygge stress i plejefamilien for eksempel. Også ved at sikre, at barnets eventuelle problemstillinger og ressourcer løbende er velbeskrevne, og at man understøtter den fornødne faglighed i anbringelsen. På den måde kan man jo sige, at pointerne kan godt anvendes lidt bredere set på anbringelsesområdet. Man kunne også forestille sig, at nogle af punkterne har relevans mere bredt set på børne- og familieområdet i arbejdet med for eksempel forebyggende foranstaltninger i hjemmet, hvor det også er vigtigt, at man har tilstrækkelig udredning af barnets ressourcer og udfordringer, og at man sikrer en faglig og kompetent støtte og inddragelse af familien.

[00:18:28.880] - Sarah Voschero Christensen

Opmærksompunkterne som er beskrevet i rapporten, synes jeg, er rigtig brugbare, også i mange andre komplekse sager. Også selvom VISO ikke er inde over – det med at kunne lade sig inspirere af dem og sige gad vide, om det også er noget af det her, der er på spil. Det behøver man jo ikke at have VISO med for at prøve at gøre i sin egen kommune med de samarbejdspartnere man har, hvis man har, man har mod på det. Så når man støder på de her vanskelige sager, så noget af det, man kan miste blikket for, det er også de ting man normalt gør, altså får stillet spørgsmålet: Hvorfor gør vi, som vi gør? Hvad er det egentlig, der er problemet? Har vi alle med? Hvad synes barnet egentlig? Det med at have et go-to-sted, hvor man kan bringe sig selv online igen, når man sidder fast i de sager, det kan de

her retningslinjer måske også være hjælpsom i forhold til. Nogle gange har man også brug for hjælp udefra af nogle, der kommer og tænker sammen med en. Men det er i hvert fald et godt sted at starte med de her punkter.

[00:19:51.070] - Vært

Det er planen at VISOs specialister på området aktivt skal bruge opmærksomhedspunkterne i deres rådgivning i sager om børn og unge i svære anbringelsessager. Du kan finde rapportens resultater og gode råd på VISOs hjemmeside på socialstyrelsen.dk/viso Husk at VISO er sat i verden for at yde rådgivning til kommuner, tilbud og borgere på socialområdet. Derudover udkommer VISO løbende med ny viden. Mit navn er Mads Christian Heede. Tak fordi du lyttede med.